

Bijlage 5 **Het zorglandschap en bijbehorende begrippen**

Wat betekent de Jeugdwet voor gemeenten?

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de hele Jeugdwet. De uitvoering zelf is belegd bij diverse partijen, zoals toegangsorganisaties en jeugdhulpaanbieders. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van alle vormen van jeugdzorg, voortkomend uit de Jeugdwet. Denk hierbij aan hulp aan huis bij problemen in het gezin, maar ook bij psychische en gedragsproblemen van kinderen en jongeren.

Gemeenten hebben de plicht om jeugdzorg en ondersteuning te bieden, bijvoorbeeld aan jongeren met een beperking, stoornis, aandoening of opgroei problemen. Door die verplichting, de jeugdhulpplicht, moeten gemeenten in ieder geval:

- de jongere adviseren welke hulp het beste past;
- samen met de jongere de goede vorm van jeugdhulp kiezen;
- zorgen dat de gekozen jeugdhulp ook echt beschikbaar is.

Preventie in de sociale basis is primair een lokale aangelegenheid. Jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt samen met de tien gemeenten in de regio Haaglanden vormgegeven. Gesloten jeugdhulp (JeugdzorgPlus) wordt vanuit Haaglanden gezamenlijk met regio Rotterdam Rijnmond georganiseerd. Daarnaast zijn er nog hoog specialistische vormen van jeugdhulp die landelijk georganiseerd worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan specialistische centra voor kinderen met ernstige eetstoornissen.

De Jeugdwet stelt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de uitvoering gericht op:

- Het voorkomen en de vroege signalering van en vroege interventie bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen;
- Het versterken van het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen, kinderopvang en peuterspeelzalen;
- Het bevorderen van de opvoedvaardigheden van de ouders, opdat zij in staat zijn hun verantwoordelijkheid te dragen voor de opvoeding en het opgroeien van jeugdigen;
- Het inschakelen, herstellen en versterken van de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn of haar ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren, waarbij (voor zover mogelijk) wordt uitgegaan van hun eigen inbreng;
- Het bevorderen van de veiligheid van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij of zij opgroeit;
- Integrale hulp aan de jeugdige en zijn of haar ouders, indien sprake is van multiproblematiek;
- Het tot stand brengen en uitvoeren van familiegroepsplannen en het verlenen van hulp op basis van familiegroepsplannen.

Jeugdzorg in Haaglanden: vier bouwstenen

We onderscheiden vier bouwstenen:

- Lokale teams dicht bij huis, in de eigen omgeving;
- Ambulante jeugdhulp en dagbehandeling;
- Jeugdhulp met verblijf;
- Uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Inzet door lokale teams dicht bij huis, in de eigen omgeving

Conform de bedoeling van de decentralisatie organiseert elke gemeente naar eigen inzicht de lokale jeugdhulp, passend bij de lokale prioriteiten en de sociale infrastructuur. Hierbij spelen lokale basisvoorzieningen als sport, welzijn, school (en leerplicht) en de jeugdgezondheidszorg een belangrijke rol. Dit is het geval in onder andere de vroegsignalering, maar ook bij het bieden van steun aan kwetsbare jeugdigen en gezinnen. Multi-disciplinaire lokale teams zijn bij vragen of problemen beschikbaar voor advies en hulp bij het zoeken naar oplossingen. Die oplossingen zoeken we eerst en vooral binnen de eigen mogelijkheden van de ouders en jeugdigen met een hulpvraag. Lokaal organiseren we het preventieve aanbod, onder andere door middel van eerstelijns jeugdhulp vanuit de lokale teams.

De term **'jeugdzorg'** is de verzamelnaam voor alle vormen van hulp en ondersteuning aan jeugdigen (en hun ouders):

- Hulp bij psychische problemen, verstandelijke beperking, opvoedproblemen, variërend van licht-ambulant tot en met intensieve, zeer gespecialiseerde zorg in een al dan niet gesloten setting
- Jeugdbescherming
- Jeugdreclassering

Hulp bij psychische problemen, verstandelijke beperking, opvoedproblemen uitgevoerd door jeugdhulpaanbieders

Ambulante jeugdhulp en dagbehandeling (jeugdhulp zonder verblijf):

- hulp of ondersteuning door lokale teams;
- behandeling op locatie van de jeugdhulpaanbieders;
- begeleiding op locatie van de jeugdhulp aanbieders;
- ondersteuning, begeleiding of behandeling in de leefomgeving van een kind of jongere (thuis, op school).

Er zijn hulpvragen die zo complex zijn dat ze niet (alleen) lokaal door lokale teams kunnen worden beantwoord. Lokale teams (en andere 'toegang' zoals de huisartsen) kunnen er in dit geval tijdelijk specialistische jeugdhulp bijhalen. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van ambulante hulp in het gezin, op school of op locatie van de aanbieder of door de inzet van dagbehandeling.

Jeugdhulp met verblijf:

- pleegzorg;
- logeervoorzieningen;
- gezinsgerichte opvang (logeerhuizen of zorgboerderijen);
- gezinshuizen;
- open, residentiële voorzieningen;
- gesloten, residentiële voorzieningen (JeugdzorgPlus);
- overige jeugdhulp met verblijf (waaronder kamertraining).

Voor een klein deel van de jeugdigen is, aanvullend op de ambulante of dagbehandeling, een behandeling met verblijf nodig. Het gaat hier om complexe, weinig voorkomende jeugdhulp. Denk hierbij aan opname in de gesloten jeugdhulp (Jeugdzorg-Plus) en klinische behandeling van anorexia of psychoses.

Daarnaast is er een eveneens kleine groep jeugdigen die niet thuis kan opgroeien en waarvoor een vervangend thuis gevonden moet worden (pleeggezin, gezinshuis, kleinschalige woonvoorziening).

Wat is het verschil tussen vrij toegankelijke voorzieningen en specialistische jeugdhulp

Vrij toegankelijke voorzieningen zijn voorzieningen waar alle kinderen tot 18 jaar gebruik van kunnen maken. Bijvoorbeeld het consultatiebureau, het lokale (wijk)team, de school, de sportclub, de peuterspeelzaal, jongerenwerk. Specialistische jeugdhulp voorziet in individuele hulp wanneer vrij toegankelijke voorzieningen niet toereikend zijn. Er is een beschikking nodig om deze te krijgen. Kinderen kunnen hier alleen gebruik van maken als ze worden doorverwezen door een wettelijke verwijzer (zoals een huisarts, kinderarts, het lokaal team).

Uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering

Jeugdbescherming en jeugdreclassering vormen samen het '**gedwongen kader**'. Dit gaat over verplichte maatregelen voor ouders of jongeren. Deze verplichte maatregelen worden ingezet als de veiligheid van een kind of van de samenleving in het geding is. Niet de gemeente maar de **kinderrechter legt deze maatregelen op**, na advies van de Raad voor de Kinderbescherming.

De zogenoemde Gecertificeerde Instellingen (GI 's) voeren de jeugdbescherming en jeugdreclassering uit. De taken op het vlak van jeugdbescherming en jeugdreclassering vloeien voort uit rechterlijke machtigheden, dan wel lopen daarop vooruit

('preventieve jeugdbescherming'). In gezinssituaties waar sprake is van een juridische maatregel bieden de lokale teams en jeugdhulpaanbieders feitelijk de door de GI bepaalde hulp. We onderscheiden hier dus toezicht (door de GI) van de geboden hulp (door lokale teams en jeugdhulpaanbieders). JB-West voert de taak 'Crisisinterventie team (CIT)' uit. Het gaat hier om 24-uurs bereikbaarheid en de zorg/verantwoordelijkheid voor adequate inzet van jeugdhulp in crisissituaties.

Jeugdbescherming:

- Ondertoezichtstelling (OTS)
- Voogdij

Jeugdreclassering (begeleiding voor jongeren die een proces-verbaal hebben gehad van de politie of leerplicht-ambtenaar):

- Toezicht en begeleiding gedwongen
- Toezicht en begeleiding vrijwillig
- Individuele trajectbegeleiding

Als gemeenten samen sterker en efficiënter

Op een aantal onderwerpen bundelen de gemeenten, los van de regionale inkoop, al langere tijd de krachten in aansturing en bestofiging. Dit blijven zij doen. Voorbeelden hiervan zijn:

- **Integrale Vroeghulp** is een multidisciplinair team dat zich inzet ten behoeve van jonge kinderen met (een vermoeden van) ontwikkelingsproblemen. Er kunnen zorgen zijn rondom de emotionele, verstandelijke en/of lichamelijke ontwikke-

ling. Maar ook met vragen over het gedrag van hun kind kunnen ouders terecht bij Integrale Vroeghulp. Integrale Vroeghulp voorziet zo in een behoefte van ouders om duidelijkheid te krijgen over een eventuele diagnose en/of waar zij met hun kind terecht kunnen voor passende hulp. De verbinding met dit multidisciplinair team en de gemeenten vindt plaats via een lokale trajectbegeleider die schakelt met lokale structuur (o.a. JGZ en lokale teams) van alle gemeenten.

- **Kenniscentrum Kind en Scheiding** bundelt voor de gemeenten in Haaglanden alle beschikbare kennis en informatie op het gebied van hulp en ondersteuning bij scheidingen, onder andere door bureaudienst en spreekuren op de eigen locatie en in de gemeenten. Het is er voor kinderen, ouders en het netwerk die te maken hebben met een (complexe) scheiding. Daarnaast biedt het ondersteuning aan professionals om beter om te gaan met vraagstukken op het gebied van scheiding, coördineert het aanbod van interventies in alle gemeenten zodat deze beschikbaar zijn voor de doelgroep en is het aanmeldpunt voor het uniforme hulpaanbod van de rechtbank.
- **Gezamenlijk inschatten zorgbehoeften (GIZ)** In de regio Haaglanden wordt door meeste gemeenten (lokale teams) en door de twee jeugdgezondheidszorgorganisaties (JGZ Den Haag en JGZ ZHW) gebruik gemaakt van het analyse-instrument GIZ. Het landelijk beheer van GIZ is ondergebracht bij het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ). Voor onderhoud en doorontwikkeling worden licentiekosten in

rekening gebracht. Uit efficiëntie/kostenbesparingsoverwegingen is een gezamenlijke overeenkomst met NCJ aangegaan en is er één contactpersoon. Deze contactpersoon zit in de landelijk klankbordgroep van het NCJ en in de adviesgroep GIZ.

- **JONG doet mee!** is het platform van jongerenraden en jongeren die ervaring hebben met de jeugdzorg in Haaglanden. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies aan gemeenten en instellingen om de hulp te verbeteren. In 2014 begon dit platform met een groep jongeren van jongerenraden uit de specialistische zorg en ouders om te praten en dromen over een andere jeugdhulp. Doel was de jeugdhulp verbeteren, dichterbij organiseren en normaliseren. De gemeenten financieren dit platform gezamenlijk en zorgen dat alle gemeenten (uitvoering en beleid) goede verbindingen hebben met het platform.